

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ АГРОЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Довженко В. А., к.е.н., доцент

Постановка проблеми. Нові умови функціонування вимагають від суб'єктів господарювання в аграрній сфері більше зусиль спрямовувати на саморозвиток, пошук нових напрямів діяльності, що задовольняють цілі екологозбалансованого розвитку підприємства. Управлінські рішення сільськогосподарських товаровиробників мають бути спрямовані на те, щоб запровадити найбільш ефективну систему інтегрального поєднання економічної ефективності, ресурсної збалансованості та екобезпеки. Нині в агроекономічній системі вітчизняної економіки завершився перший етап формування ринкової економіки та відповідних інститутів, проте слід зазначити, що вона є малоефективною, а отже потребує модернізації. Процес модернізації агроекономічної системи неможливий без реалізації інтелектуального потенціалу та здійснення відповідного управління інтелектуальною власністю аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Основні аспекти модернізації економіки та окремих її сфер досліджуються в роботах Л. І. Абалкіна, З. С. Варналя, В. М. Геєця, Б. В. Губського, О. А. Кириченка, В. І. Мунтіяна та ін.

Метою даного дослідження є обґрунтування необхідності модернізації агроекономічної системи як однієї з основних складових процесу її екологозбалансованого розвитку. **Об'єктом дослідження** є процес модернізації агроекономічної системи вітчизняної економіки. В ході дослідження було використано такі *методи*: формалізації, ідеалізації, абстрагування, індукції, дедукції, аналізу, синтезу,

аналогії та системного підходу.

Результати дослідження. Термін «модернізація» з'являється на початку 50-х років ХХ ст. для позначення процесів в країнах, які здійснювали перехід до сучасного (індустріального) суспільства від традиційної системи за допомогою вдосконалення економічної інфраструктури. М. Михальченко тлумачить модернізацію як синонім усіх процесів удосконалення суспільств. Вона розглядається ним як творчо-перетворююча функція розвитку, що є необхідною умовою соціального існування [3]. В економічному словнику-довіднику термін «модернізація» трактується як оновлення, зміна устаткування, технологічних процесів [1, с. 338]. У західній науковій літературі «модернізація» тлумачиться як процес оновлення, осучаснення та вдосконалення всіх сфер суспільного життя, зокрема, економічного, соціального, політичного, духовного тощо [2]. Стосовно соціально-економічної системи – це модернізація державної економічної політики, модернізація виробничо-технологічної бази економіки, модернізація системи соціального захисту населення [5].

Позитивними наслідками соціально-економічної модернізації для України є: підвищення дієвості державної економічної політики; зміцнення конкурентоспроможності економіки та підвищення продуктивності праці як підгрунтя забезпечення довгострокової стабільності та динамічності економічного зростання і поліпшення соціально-економічних показників; модернізацію системи соціального захисту населення, для надання їй ефективності з метою подолання бідності та забезпечення стабільного добробуту громадян [4, с. 86]. Це свідчить, що реальної альтернативи стратегії модернізації як якісного оновлення країни немає. Модернізація є єдиним засобом для вирішення нагальних проблем і, особливо, для забезпечення динамічного розвитку країни. Її реалізація потребує обґрунтування відповідних пріоритетів та розробки механізмів реалізації в кожній сфері економіки.

Інструментом соціально-економічної модернізації є здійснення низки реформ, спрямованих на впровадження найбільш ефективних принципів, механізмів та форматів управління соціально-економічними процесами в країні. Водночас безумовним імперативом суспільства має стати практична реалізація моделі сталого розвитку, що забезпечує поєднання економічної ефективності, соціальної справедливості, ресурсної збалансованості та екобезпеки [5]. Досягти екологізбалансованого розвитку агроекономічної сфери можливо шляхом масового запровадження інновацій, сприяння створенню нових видів бізнесу, запровадженню найвищих екологічних стандартів виробництва.

Система регуляторів екологізбалансованого розвитку агроекономічної системи включає заходи на рівні держави, регіону та окремого підприємства (рис.).

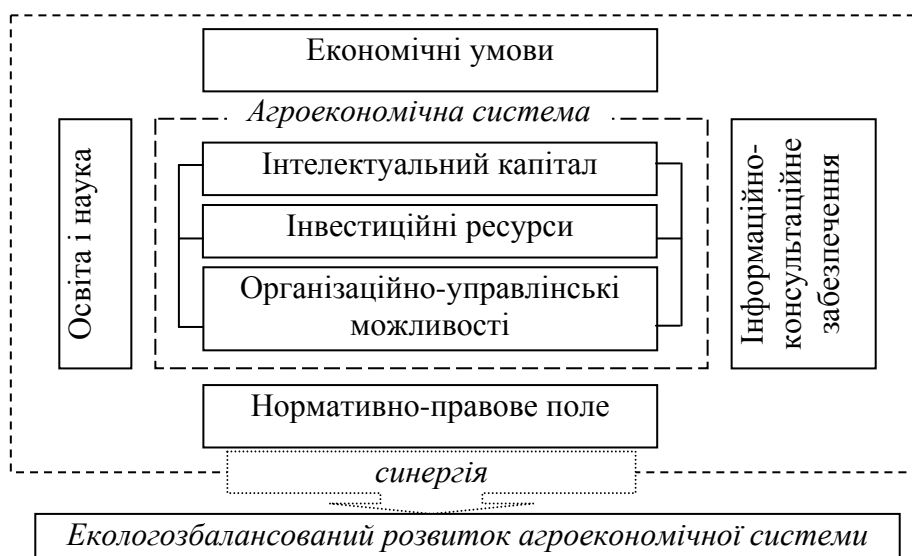

Рис. Система регуляторів екологізбалансованого розвитку агроекономічної системи

На сучасному етапі регулювання процесу модернізації агроекономічної системи на рівні держави має полягати в формуванні нормативно-правового поля та економічних умов для стимулювання суб'єктів економічної діяльності до здійснення досліджень, розробок, створення і придбання нових знань і технологій, випуску конкурентоспроможних товарів і послуг. Також управлінські функції держави мають стосуватися активізації розвитку ринку інноваційних продуктів, формування інноваційної інфраструктури, підготовка фахівців у даній сфері. Місцеві органи влади повинні розробляти заходи щодо сприяння реалізації інноваційних проектів, ефективного використання інноваційного потенціалу регіону, формування привабливого інвестиційного клімату, розвитку кооперації та інтеграції освіти, науки і виробництва, надання інформаційно-консультаційних послуг.

Вирішальним чинником забезпечення конкурентоспроможності агроекономічної системи та її економічного зростання є інтелектуальний потенціал, що реалізується в об'єктах інтелектуальної власності на основі грамотної політики управління нею. Розвиток господарюючих суб'єктів при цьому повинен базуватись на використанні новітньої техніки і передових технологій на основі організаційно-управлінських можливостей.

Нововведення є необхідною умовою успіху в конкурентній боротьбі. Суб'єкти господарювання, які використовують в своїй діяльності інновації мають можливість отримати прибуток від монопольного привласнення інтелектуальної ренти, що утворюється при освоєнні нових продуктів і технологій. Проте, управління у вітчизняних аграрних підприємствах не відповідає повною мірою сучасним вимогам господарської практики та потребує переорієнтації на формування і використання інноваційного потенціалу. Це зумовлено тим, що якість інноваційної діяльності значною мірою визначає конкурентоспроможність.

Досягнення високого рівня конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на вітчизняному та світовому ринках ставить перед підприємствами завдання постійно впроваджувати технологічні інновації. Насамперед це стосується інновацій, які реалізуються в процесі технологічної підготовки виробництва нової продукції. Однак, інноваційна діяльність у сільському господарстві малопоширена та низькорезультативна, що зумовлено незначною кількістю цікавих інноваційних ідей із стійким ринковим попитом; незначною часткою радикальних нововведень, здатних суттєво покращити технологічну базу сільського господарства; великим часовим проміжком матеріалізації ідеї (освоєння нововведень) та низьким рівнем їх комерціалізації. Проблемним є інноваційне насичення галузі та підвищення її конкурентоспроможності. Підприємства сільського господарства у впровадженні інновацій значно залежать від інноваційної динаміки економіки в цілому. Їх розвиток на інноваційній основі стримується багатьма чинниками.

В більшості сільськогосподарських підприємств спостерігається низький рівень підготовки менеджерів у сфері управління інноваційними процесами; відсутність досвіду впровадження, реалізації та управління інноваційними проектами; супротив керівників різних рівнів змінам та впровадженню інноваційних проектів. Також низьким є рівень інтелектуальної діяльності в наукових організаціях академічного профілю та самих сільськогосподарських підприємствах. Так, заявниками-юридичними особами Мінагрополітики України у I півріччі 2011 р. було подано 161 заявку на винаходи і корисні моделі, що становить лише 3,7% від їх загальної кількості, а Українською академією аграрних наук – 128 заявок, або 3,0 % від загальної кількості. В сільському господарстві за цей період не було подано жодної заявки на винахід чи корисну модель.

Отже, основним пріоритетом модернізації агроекономічної системи є активізація інноваційної діяльності. Цей процес потребує удосконалення інституційного середовища, а саме: удосконалення вітчизняного законодавства щодо захисту права інтелектуальної власності; здійснення заходів щодо кооперації наукових, науково-дослідних, дослідно-виробничих і виробничих установ; формування системи надання інформаційно-консультаційних послуг та введення в практику управління агроекономічної системою

розроблених інституційних інструментів.

Висновки. Агроекономічна система потребує підвищення ефективності виробництва як запоруки довгострокового розвитку та досягнення конкурентоспроможності на ринку. Цього можна досягти шляхом удосконалення технологічної бази та модернізації. При цьому слід зазначити, що процес модернізації агроекономічної системи неможливий без ефективного використання об'єктів інтелектуальної власності, що потребує удосконалення не лише державної системи управління інтелектуальною власністю, але й покращання інвестиційного забезпечення процесу її комерціалізації.

Використані джерела інформації

1. Генеза ринкової економіки: Терміни, поняття, персоналії / За наук. ред. Г. І. Башнянина, В. С. Іфтемічука. – К.: Магнолія плюс, 2004. – 682 с.
2. Картунов О. В. Вступ до етнополітології: наук.-навч. посіб. [Електронний ресурс] / О. В. Картунов. – К., 1999. – 300 с. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-657.html>
3. Михальченко М. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы / М. Михальченко. – К.: [?], 2001. – 39 с.
4. Модернізація України – наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – К., 2011. – 416 с. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Poslannya_sborka.pdf
5. Модернізація України: пріоритети реформ [Електронний ресурс] // Зеркало недели. – 2010. – №14, 10 апреля. – Режим доступу: http://zn.ua/SCIENCE/modernizatsiya_ukrayini_prioriteti_reform-59771.html
6. Промислова власність у цифрах: показники діяльності Державної служби інтелектуальної власності України та Державного підприємства «Український інститут промислової власності» за I квартал 2011 р. – К., 2011. – 36 с.